

Inleiding

Na mijn pensionering ben ik nog werkzaam als onafhankelijk gerechtelijk deskundige en partijdeskundige Omgevingsrecht met als specialisatie luchtverontreiniging, geur en externe veiligheid. Ik ben opgenomen in het Landelijk Register van Gerechtelijk Deskundigen (LRGD) onder nummer D0093. Een gerechtelijk deskundige voert in opdracht van de Raad van State dan wel de lokale rechtbanken bij een bepaald geschil een (technisch) onderzoek uit, zoals bedoeld in artikel 8.47 Awb. Op basis van mijn deskundigheid geef ik desgevraagd antwoorden op technische en juridische vragen van bewonersgroepen, de milieubeweging, lokale gemeenteraden en de landelijke of lokale pers. In 2014 heb ik in samenwerking met twee advocaten van de Landsadvocaat het boek *Luchtkwaliteit en Omgeving* geschreven met daarin een hoofdstuk geur. Ik heb een zogenaamde “*gecertificeerde neus*”. Het afgelopen jaar was ik ook betrokken bij de asfaltcentrales. Ik ben geen lid van een politieke partij.

Het meten en beoordelen van geur

De (on)aangenaamheid van een geur (het hedonisch karakter) wordt bepaald door de geurintensiteit, leeftijd en geslacht van de waarnemer, de beoordelingscontext en -duur, en de bekendheid met de betreffende geur. Het bepalen van het karakter van geur (hedonische waarde) volgens de Nederlandse voornorm (NVN) 2818 is nogal subjectief en wordt alleen in Nederland toegepast.

Mensen kunnen tot een factor honderdduizend verschillen in hun gevoeligheid tot een bepaalde stof. Dit betekent dat de ene persoon zijn eigen woonomgeving als een goed woon- en leefklimaat kan ervaren terwijl de andere persoon in deze omgeving (ernstige) geurhinder ervaart. Mensen reageren met name op veranderingen in de geurconcentratie (geurpieken), normaal treedt er gewenning op.

Geurcomponenten onderscheiden zich van andere luchtverontreinigingscomponenten door het feit dat ze bij zeer lage concentraties over het algemeen zintuiglijk wel en analytisch niet of zeer moeilijk waarneembaar zijn. Geur kun je daarom niet met een apparaat meten zoals je dat wel kan bij bijvoorbeeld geluid. Geur meten doe je met de menselijke neus en afhankelijk van de meetmethode met een olfactometer. Bij een geurmeting is de standaardmeetfout een factor 2. Wanneer er dan ook nog voor de hedonische waarde wordt gecorrigeerd (ongeveer ook een factor 2) mag de gemeten geuremissie tot een factor 4 meer bedragen van de vergunningseis, voordat handhavend kan worden opgetreden. Bij veel bedrijven treden ook nog kortstondige hoge geurpieken op. Ook is er bij een aantal bedrijfsterreinen sprake van een cumulatie van verschillende geuren. Het voorgaande verklaart veel van de geurproblematiek in Nederland.

Het voormalige en huidige kader voor geur

Op 30 mei 1994 heeft de toenmalige minister van VROM de Herziene Nota Stankbeleid aan de Tweede Kamer aangeboden. Op 30 juni 1995 stuurde de minister een brief over dit stankbeleid aan de provincies en de gemeenten. Met deze beide documenten was het te voeren stankbeleid en de uit te voeren vervolgvacaties vanuit het Rijk vastgelegd. Op basis van deze brief werd voor diverse categorieën van industriële bedrijven geuronderzoek uitgevoerd en werd in de Bijzondere Regelingen van de Nederlandse emissie Richtlijn lucht (NeR) standaard geurmaatregelen voor die betreffende categorie met het aanvaardbaar geurniveau vastgelegd. Zo werd voor de bedrijven, de overheden, milieugroepen en omwonenden helderheid verschaft. Op basis van voornoemde brief stelden nagenoeg alle provincies en DCMR een eigen geurbeleid vast. Een algemeen uitgangspunt werd 1 ge/m^3 (= $0,5 \text{ OU}_E/\text{m}^3$) als 98-percentiel voor nieuwe inrichtingen alsmede het voorkomen van ernstige hinder.

Met de inwerkingtreding van de wijzigingen 4e tranche van het Activiteitenbesluit werd de NeR en alles wat daarbij hoorde per 1 januari 2016 ingetrokken. Sindsdien dient op grond van artikel 2.7a van het Activiteitenbesluit geurhinder bij geurgevoelige objecten te worden voorkomen, dan wel voor zover dat niet mogelijk is, wordt de geurhinder tot een aanvaardbaar niveau beperkt. Hierbij zijn in dit artikel een aantal randvoorwaarden bij het bepalen van een aanvaardbaar niveau van geurhinder vastgelegd.

Voor een aantal bedrijfstakken (zogenaamde IPPC-installaties) geldt voor (geur)emissies echter niet primair het Activiteitenbesluit maar de Europese Richtlijn Industriële Emissies (RIE) met de daarbij behorende BBT-conclusies (beste beschikbare technieken) en BREF's. In Europa heeft men echter geen norm voor het aanvaardbaar niveau van geurhinder. Europa gaat op de eerste plaats uit van voldoende afstand tussen het (boeren)bedrijf en gevoelige receptoren (zie BBT 13a van het Europese Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/302 BBT-conclusies intensieve pluimvee- of varkenshouderij).

De dagelijkse praktijk, wat is nu zo moeilijk aan het onderwerp geur:

1. Geurproblematiek is vaak een planologisch probleem. Bedrijven en woningen staan te dicht bij elkaar.
2. Oplossen van een lokaal geurprobleem is ook het voorschrijven door omgevingsdiensten van het toepassen van de Beste beschikbare technieken (BBT) bij een bedrijf. De Europese (en Nederlandse) regelgeving schrijft voor dat BBT moet worden toegepast.
Dat betekent voor geur (en overige stoffen) bijvoorbeeld:
  - a. het toepassen van een drietrapsluchtzuiveringssysteem bij de intensieve varkens- of pluimveestallen (BBT 13d van voornoemd Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/302). De emissie van ammoniak, fijn stof en endotoxinen wordt hiermee ook significant verminderd;
  - b. een rookgasreiniging met actief kool dan wel een andere techniek bij een asfaltcentrale.
3. Het meten en beoordelen van geur.
4. De kwaliteit van de omgevingsdiensten in Nederland. M.u.v. de DCMR zijn deze niet robuust genoeg; onvoldoende chemisch-technologische kennis; geurklachten worden niet onderzocht volgens de norm NTA 9065; de kwaliteit van vergunningen, toezicht en handhaving is onvoldoende bij complexe dossiers; omdat dit te lastig en te kostbaar wordt bevonden worden de vergunningen vaak niet geactualiseerd en aangescherpt terwijl de (Europese) regelgeving dit wel vereist; lokale bestuurders, die in het Dagelijks Bestuur van een omgevingsdienst zitten, zijn over deze complexe dossiers niet of zeer beperkt aanspreekbaar voor burgers, de milieubeweging en deskundigen. Er is geen (landelijke) controle op het inhoudelijk functioneren van de omgevingsdiensten. In Gelderland zijn de 7 omgevingsdiensten het meest versnipperd.

De nieuwe Omgevingswet met de bijbehorende AMvB's.

Het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL) en ook het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL) bevat vrijwel geen regels voor geur. Er gelden alleen nog regels voor zuiveringstechnische werken en de landbouw. Geur wordt straks lokaal door de gemeente geregeld in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. **De gemeente bepaalt echter zelf of, en welke regels, ze hiervoor opneemt in het Omgevingsplan.** Het is facultatief. Wel geldt dat de gemeente moet zorgen voor een aanvaardbaar geurhinderniveau. Wat dat niveau is bepaald elke gemeente. Figuur 8.2 van de toelichting van het BKL geeft schematisch de mogelijkheden voor een gemeente weer. Vanuit de Rijksoverheid dan wel vanuit de VNG wordt verder geen enkele instructie gegeven op welke wijze men (industriële geur) in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan moet gaan vastleggen. Diverse deskundigen hebben ernstige kritiek op de Omgevingswet. Met betrekking tot geur ben ik er daar één van. Ernstige geurhinder wordt met de nieuwe Omgevingswet niet voorkomen. De burger zal naar verwachting worden overgelaten aan het krachtenveld tussen bedrijven en een gemeente op het gebied van geur. Het onderwerp geur is daarvoor te complex. We hadden het vroeger toch zo aardig geregeld.